

Аналітична записка

з питань порівняльного законодавства щодо проведення публічних консультацій депутатами європейських парламентів*

***Анотація.** В аналітичній записці проаналізовано порівняльне законодавство щодо проведення публічних консультацій депутатами парламентів різних держав Європи. Детально розглянуто практики проведення таких консультацій у Шотландії, Франції та Польщі, а також рекомендації Міжпарламентського союзу щодо використання цифрових інструментів, забезпечення репрезентативності, рівного доступу та оцінювання впливу консультацій. Окреслено технічні та процедурні вимоги організації публічних консультацій.*

***Ключові слова:** участь громадськості в законодавчому процесі, публічні консультації, електронні консультації, законодавча процедура.*

Вступ

20 червня 2024 року Верховною Радою України було прийнято Закон України «Про публічні консультації», який набирає чинності через 12 місяців із дня припинення або скасування воєнного стану в Україні.

Цей Закон визначає публічну консультацію як етап постановки проблеми, розроблення, формування чи реалізації державної політики, вирішення питання місцевого значення, у ході якого суб'єкт проведення публічної консультації збирає, опрацьовує пропозиції заінтересованих сторін щодо предмета публічної консультації та оприлюднює результати аналізу таких пропозицій.

Закон унормовує правила проведення публічних консультацій суб'єктами, (зокрема, народними депутатами України та комітетами Верховної Ради України) з питань розроблення, формування та реалізації державної політики у відповідній сфері шляхом підготовки проектів програмних документів, нормативно-правових актів для узгодження публічних та приватних інтересів.

Стаття 8 Закону визначає порядок проведення публічних консультацій народними депутатами України та комітетами Верховної Ради України. Так, народний депутат України може проводити публічні консультації щодо законопроекту до внесення його на розгляд Верховної Ради України. Публічні консультації у формі електронних консультацій щодо законопроекту, підготовленого народним депутатом України, проводяться шляхом його оприлюднення на офіційному вебсайті народного депутата України та/або його вебсторінці у соціальній мережі з одночасним розміщенням на онлайн-платформі для публічних консультацій з гіперпосилання на відповідну сторінку. Для проведення публічних консультацій у формі електронних консультацій народний депутат України виносить законопроект, пояснювальну записку та порівняльну таблицю до нього (у разі внесення законопроекту про внесення змін до законів).

Строк проведення публічних консультацій визначається народним депутатом України та не може становити менше 15 робочих днів, якщо інше не передбачено законом або міжнародними договорами України, згода на

обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Народний депутат України може прийняти рішення про продовження визначеного ним строку проведення публічних консультацій. Строк проведення публічних консультацій народним депутатом України обчислюється з дня оприлюднення законопроекту, пояснювальної записки та порівняльної таблиці до нього (у разі внесення законопроекту про внесення змін до законів).

За результатами проведення публічних консультацій народний депутат України складає звіт, в якому зазначаються пропозиції, що надійшли під час проведення публічних консультацій. Звіт оприлюднюється на офіційному вебсайті народного депутата України та/або його вебсторінці у соціальній мережі з одночасним розміщенням на онлайн-платформі для публічних консультацій гіперпосилання на відповідну сторінку не пізніше 30 робочих днів після дня завершення публічних консультацій.

Публічні консультації щодо законопроектів, внесених на розгляд Верховної Ради України, можуть проводитися комітетом, який відповідно до предметів відання комітетів визначено головним з підготовки і попереднього розгляду відповідного законопроекту (далі - комітет).

Рішення про проведення публічних консультацій та форму їх проведення приймається комітетом під час ухвалення висновку за результатами підготовки законопроекту до розгляду в першому читанні відповідно до статті 111 Регламенту Верховної Ради України. Публічні консультації щодо законопроекту проводяться комітетом після прийняття законопроекту Верховною Радою України в першому читанні за основу. Публічні консультації щодо законопроекту розпочинаються не пізніше дня, наступного за днем прийняття такого законопроекту в першому читанні за основу.

Строк проведення комітетом публічних консультацій щодо законопроекту обчислюється з дня прийняття законопроекту за основу та становить 12 календарних днів. У разі прийняття Верховною Радою України рішення про скорочення строків подання пропозицій і поправок до законопроекту, що готується до другого читання, строк проведення комітетом публічних консультацій щодо такого законопроекту становить п'ять календарних днів.

Публічні консультації у формі електронних консультацій щодо законопроекту проводяться шляхом оприлюднення на офіційному вебсайті Верховної Ради України та/або комітету законопроекту та пояснювальної записки до нього з одночасним розміщенням на онлайн-платформі для публічних консультацій гіперпосилання на сторінку відповідного вебсайту.

Пропозиції заінтересованих сторін, отримані за результатами проведення публічних консультацій щодо законопроекту, доводяться до відома народних депутатів України – членів відповідного комітету. За результатами проведення публічних консультацій комітет складає звіт, в якому зазначаються пропозиції, що надійшли під час проведення публічних консультацій. Такий звіт оприлюднюється на офіційному вебсайті Верховної Ради України та/або відповідного комітету не пізніше 30 робочих днів після дня завершення публічних консультацій.

Технічне забезпечення проведення публічних консультацій комітетами Верховної Ради України здійснює Апарат Верховної Ради України з урахуванням особливостей, визначених Регламентом Верховної Ради України та Законом України «Про комітети Верховної Ради України» (частина третя статті 17 Закону України «Про публічні консультації»).

Стаття 45 Закону України «Про правотворчу діяльність», який набрав чинності та вводиться в дію через один рік із дня припинення або скасування воєнного стану в Україні, передбачає, що публічні консультації щодо проекту нормативно-правового акта проводяться суб'єктом правотворчої діяльності та (або) іншим уповноваженим законом суб'єктом з метою реалізації принципів відкритості та прозорості правотворчої діяльності. Проведення публічних консультацій щодо проекту нормативно-правового акта здійснюється в порядку, визначеному законом.

Чинне законодавство передбачає ряд випадків винесення законопроектів на всенародне обговорення. Так, за результатами розгляду законопроектів в першому читанні Верховна Рада України може прийняти рішення, зокрема, про опублікування законопроектів у визначеному Верховною Радою України офіційному друкованому виданні для всенародного обговорення, доопрацювання його головним комітетом з урахуванням наслідків обговорення і подання на повторне перше читання (пункт 4 частини першої статті 114 Регламенту Верховної Ради України). Статтями 145–147 Регламенту Верховної Ради України передбачена можливість опублікування законопроектів про внесення змін до Конституції України для всенародного обговорення, а також узагальнення і попередній розгляд комітетами Верховної Ради України пропозицій і зауважень, що надійшли в ході всенародного обговорення цього законопроекту.

Комітети Верховної Ради України при здійсненні законопроектної функції мають право опубліковувати за своїм рішенням у медіа проекти законів, розроблені з власної ініціативи проекти законів та інших актів Верховної Ради України з питань, що віднесені до предметів відання комітетів, до внесення їх на розгляд Верховної Ради України (пункти 1, 3 частини першої статті 15 Закону України «Про комітети Верховної ради України»). Згідно з пунктом 10 частини першої статті 16 цього Закону парламентські комітети при здійсненні законопроектної функції зобов'язані узагальнювати зауваження і пропозиції, що надійшли в ході всенародного обговорення проектів законів.

Крім того, пункт 2 частини першої статті 29 згаданого Закону визначає права комітетів Верховної Ради України при підготовці і проведенні слухань у комітетах, зокрема, проводити слухання з метою обговорення проектів найбільш важливих законодавчих актів з питань, віднесених до предметів їх відання.

Основна частина

За даними Міжпарламентського союзу близько 44 відсотків парламентів використовують анкети, опитування чи заклики до внесення пропозицій як інструменти консультування із громадськістю. Наприклад, парламент Мексики

співпрацює з місцевою організацією, яка надає депутатам результати опитувань громадської думки з різних питань, що перебувають на розгляді парламенту. Центр соціальних досліджень та громадської думки (CESOP) забезпечує Палату депутатів Мексики аналітичною інформацією та технічною підтримкою через опитування та дослідження громадської думки¹. Багато парламентів нині застосовують цифрові інструменти для залучення та участі громадськості в законодавчому процесі. У «World e-Parliament Report 2020»² зазначено, що 28 відсотків парламентів уже пропонують певні онлайн-інструменти для консультацій щодо законопроектів, а ще 19 відсотків планують це зробити. Хоча масштаби використання цих інструментів дуже різняться, вони потенційно дозволяють членам громади безпосередньо долучатися до законодавчого процесу. Нові інструменти співпраці також допомагають долати труднощі, з якими стикається громадськість у взаємодії з парламентом, особливо щодо відстані та часу. Цифрові інструменти роблять законодавчий процес доступнішим із будь-якого місця, допомагаючи долати географічні та інші бар'єри для участі й дозволяючи людям долучатися у спосіб, що відповідає їхньому стилю життя та розкладу. Водночас сама наявність інструменту не гарантує його використання. Тому важливими є просування та підвищення обізнаності як серед парламентарів, так і серед громадськості.

За результатами проведеного аналізу досвіду використання парламентами інформаційних технологій для проведення публічних консультацій у законодавчому процесі Міжпарламентський союз виокремив низку ключових рекомендацій (Таблиця 1).

Таблиця 1.

Рекомендації Міжпарламентського союзу щодо використання інформаційних технологій для проведення публічних консультацій

№ з/п	Рекомендація	Опис
1.	Будувати партнерства	Парламенти можуть використовувати наявні знання та інструменти, співпрацюючи з громадянським суспільством. Партнерства також ефективно розширюють охоплення співпраці. Це створює виклик для парламентів у визначенні того, скільки контролю слід передати, а скільки залишити, щоб процес сприймався як легітимний.
2.	Залучати учасників	У публічних консультаціях важлива не тільки кількість, але й якість та репрезентативність участі. Використання зрозумілої мови, регулярний зворотний зв'язок і комунікація результатів сприяють залученню нових учасників публічних консультацій. Потрібні гарантії захисту даних учасників, свободи висловлювань

¹ Global Parliamentary Report 2022. Public engagement in the work of parliament (Inter-Parliamentary Union). URL: <https://www.ipu.org/resources/publications/reports/2022-03/global-parliamentary-report-2022>

² World e-Parliament Report 2020 (Inter-Parliamentary Union). URL: <https://www.ipu.org/resources/publications/reports/2021-07/world-e-parliament-report-2020>

№ з/п	Рекомендація	Опис
		і запобігання зловживанням. Важливо також, щоб учасники мали цифрові навички, інформаційну грамотність і доступ до даних.
3.	Забезпечити рівність доступу	Потрібно враховувати бар'єри для участі, щоб нові цифрові інструменти не створювали нових «еліт» і не залишали інших поза процесом. Особливу увагу слід приділяти гендерному балансу, меншинам, маргіналізованим та вразливим групам.
4.	Залучати парламентарів	Депутати залишаються центральними учасниками законодавчого процесу. Їхня роль у спільних ініціативах має бути чітко визначена, а вони та їхні помічники повинні отримати належне навчання й підтримку.
5.	Запровадити зрозумілий процес	Публічні консультації можуть застосовуватися на різних етапах – від збору ідей для нових законів до коментування проектів чи постзаконодавчого моніторингу. Важливо чітко визначати цілі на початку, а також виділяти достатньо часу, коштів і ресурсів. Має бути зрозуміло як аналізуватиметься та узагальнюватиметься внесок громадськості.
6.	Враховувати ризики та невизначеності	Результати впровадження інноваційних технологій публічних консультацій не завжди передбачувані. Ініціативи можуть бути успішними або не виправдати очікувань. Постійне навчання та вдосконалення є невід'ємною частиною таких процесів.
7.	Оцінювати та розуміти вплив	Оцінюючи результати, парламенти можуть враховувати вплив на доступність і прозорість законодавчого процесу, кількість і якість внесків громадськості, а також кінцеві результати, наприклад, законодавчі пропозиції, що були висунуті, змінені чи ухвалені за результатами публічних консультацій.

Найпоширенішим є застосування публічних консультацій на етапі попереднього законодавчого контролю, коли парламент (здебільшого під егідою комітету або депутата) оприлюднює проект закону та запрошує громадськість надавати свої коментарі. Водночас парламенти також використовують такі консультації для збору пропозицій у рамках постзаконодавчого моніторингу, парламентського контролю та розслідувань випадків неналежного урядування. Коли йдеться про законопроекти, консультації зазвичай відкриті для усього суспільства (хоча багато систем встановлюють обмеження за віком або громадянством). В інших випадках заклики можуть бути спрямовані до певних аудиторій, які мають відповідну експертизу чи досвід. Деякі парламенти, як-от Асамблея Республіки Португалії, вимагають, щоб усі законодавчі ініціативи були відкриті для онлайн-консультацій; інші, як-от польський Сейм, вимагають онлайн-консультацій лише для певних типів законопроектів (у цьому випадку – неурядових). В інших випадках, як-от система Consultations Citoyennes, яка діє у Національній асамблеї Франції, онлайн-консультації можуть ініціювати суб'єкти парламентської діяльності: комітети, окремі депутати чи Конференція президентів³.

³ Public Consultations. 2025. Guides on Citizen Engagement for Parliaments. URL: <https://www.idea.int/sites/default/files/2025-08/public-consultations-guides-on-citizen-engagement-for-parliaments.pdf>

Попри те, що в окремих державах публічні консультації щодо законопроектів у межах парламентської законодавчої процедури не є обов'язковими, вони все ж проводяться на практиці (Австрія, Сполучене Королівство Великої Британії, Ірландія, Франція, Литва). У тих державах, де діють приписи про обов'язкові публічні консультації, вони здебільшого застосовуються до законопроектів, поданих урядом (Кіпр, Естонія, Фінляндія, Греція, Польща, Німеччина, Румунія, Іспанія, Швеція та Словаччина). Якщо законопроект може бути поданий до парламенту окремим депутатом та/або групою депутатів (включно з парламентськими групами, комітетами), то загалом перед поданням не проводяться публічні консультації. У цьому випадку публічні консультації можуть бути проведені на етапі розгляду законопроекту в парламентських комітетах⁴.

Шотландія. Законодавча процедура у парламенті Шотландії встановлює загальне правило, що проекти законів мають проходити публічне обговорення. Парламент Шотландії підтримує вебсайт, через який громадяни можуть брати участь у консультаціях щодо проектів законів і переглядати їхні результати.

Першим формальним кроком у реалізації права члена парламенту на внесення законопроекту є подання до відділу неурядових законопроектів (Non-Government Bills Unit – NGBU) проекту пропозиції такого законопроекту (правило 9.14.3 Регламенту парламенту Шотландії⁵). Пропозиція складається із запропонованої короткої назви законопроекту та стислого пояснення його цілей. Проект пропозиції має бути поданий разом із: документом для консультацій, що запрошує висловити думки щодо політичних цілей проекту пропозиції, або письмовою заявою («заявою про причини»), яка пояснює, чому член парламенту вважає, що підстави для законопроекту вже встановлені і консультація є непотрібною.

Відділ неурядових законопроектів – структурний підрозділ адміністрації парламенту, головна роль якого полягає у допомозі окремим членам парламенту щодо підготовки законопроекту, що включає поради щодо юридичної техніки та законодавчої процедури. Члени парламенту також можуть, за бажанням, отримати додаткову підтримку від відділу неурядових законопроектів щодо підготовки документів для консультацій, аналіз відповідей, отриманих під час публічних консультацій.

Документ для консультацій зазвичай містить такі елементи: передмову; роз'яснення щодо здійснення публічних консультацій; мету запропонованого законопроекту; деталі запропонованого законопроекту; питання, які виносяться на публічні консультації; порядок та строки подання відповідей на публічну консультацію⁶.

⁴ ECPRD Request 4049. Public consultation of draft laws. 03.04.2019. Hungarian Parliament. URL: <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/private/request-details/429498>

⁵ Standing Orders of the Scottish Parliament. URL: <https://www.parliament.scot/about/how-parliament-works/parliament-rules-and-guidance/standing-orders/chapter-9-public-bill-procedures#topOfNav>

⁶ Дивись, наприклад: Right to Palliative Care (Scotland) Bill: Consultation by Miles Briggs MSP, Member for Lothian. URL: <https://www.parliament.scot/-/media/files/legislation/proposed-members-bills/proposal-right-to-palliative-care-miles-briggs.pdf>

Проект пропозиції публікується у наступному випуску Business Bulletin – офіційному виданні, а також на сторінці «Пропозиції законопроектів» вебсайту парламенту разом із документом для консультацій. Публічні консультації мають тривати щонайменше 12 тижнів, починаючи з дня публікації пропозиції у Bulletin (або з визначеного дня, але не пізніше ніж через два тижні після такої публікації).

У деяких випадках член парламенту, який подає пропозицію, може вважати консультацію непотрібною. Такий член парламенту має можливість подати заяву про причини замість документа для консультацій. У заяві необхідно пояснити: чому підстави для законопроекту вже встановлені та дати посилання на конкретні опубліковані матеріали (наприклад, звіт попередніх консультацій, судові рішення або академічне дослідження).

Проект пропозиції, поданий членом парламенту, невідкладно передається комітету, до компетенції якого належить предмет проекту пропозиції (правило 9.14.5 Регламенту парламенту Шотландії). Якщо пропозиція супроводжується заявою про причини, комітет, до якого її передано, має протягом одного місяця визначити, чи є ця заява достатнім обґрунтуванням для відмови від проведення консультацій. Якщо комітет вирішить, що заява не є достатнім обґрунтуванням для такої відмови, член парламенту має два місяці для подання документа для консультацій. Якщо член парламенту не подасть документ для консультацій протягом двох місяців, пропозиція втрачає чинність (хоча ніщо не заважає подати ту саму або подібну пропозицію одразу після цього)⁷.

Якщо член парламенту проводив публічні консультації щодо проекту пропозиції, він може подати остаточну пропозицію законопроекту будь-коли після завершення консультації. Вона має супроводжуватися резюме відповідей на консультацію (включно із висновками, які член парламенту робить на їх основі), а також копіями цих відповідей. Резюме консультації публікується на сторінці «Пропозиції законопроектів» вебсайту парламенту; окремі відповіді зберігаються у Шотландському парламентському інформаційному центрі. Якщо член парламенту не проводив публічні консультації, остаточну пропозицію можна подати одразу після того, як комітет вирішить, що заява про причини достатньо обґрунтована для відмови від консультацій, або, якщо комітет не ухвалив рішення протягом місяця з моменту подання пропозиції законопроекту. Остаточна пропозиція законопроекту має супроводжуватися обґрунтуванням (або тим самим обґрунтуванням, що було подано разом із законопроектом). Остаточна пропозиція законопроекту має бути подібною до проекту пропозиції, але не обов'язково ідентичною (правило 9.14.8 Регламенту парламенту Шотландії). Іншими словами, і проект пропозиції, і остаточна пропозиція законопроекту мають переслідувати одну й ту саму загальну мету, але можуть відрізнятися деталями щодо способів її досягнення (наприклад, щоб відобразити зміни політики, спричинені відповідями на публічні консультації).

⁷ Guidance on Public Bills. The Scottish Parliament. URL: <https://www.parliament.scot/-/media/files/parliamentary-guidance/guidance-on-public-bills-session-6-version-2.pdf>

Франція. Кожна з палат парламенту (Національні збори⁸ і Сенат⁹) має на своєму сайті окрему сторінку, присвячену публічним консультаціям, які здебільшого організуються в рамках діяльності інформаційних місій зі встановлення фактів. Так, відповідно до статті 145 Регламенту Національних зборів¹⁰ парламентські комітети можуть доручати кільком своїм членам тимчасову інформаційну місію, що стосується, зокрема, умов застосування законодавства. Такі інформаційні місії можуть бути спільними для кількох комітетів. Зі складу членів інформаційних місій обирається голова та доповідач, які можуть поєднуватись в одній особі. У межах діяльності таких інформаційних місій головою (доповідачем) можуть бути ініційовані публічні консультації, які проводяться шляхом публікації підготовленої анкети¹¹ на сайті Національних зборів у рубриці «Consultations citoyennes». Робота місії завершується підготовкою інформаційного звіту, невід’ємною частиною якого є результати публічних консультацій. Звіт за рішенням комітету може бути оприлюднений¹². Діяльність інформаційних місій в Сенаті Франції регулюється статтями 20, 21 Регламенту Сенату та Загальної інструкції Бюро¹³ і деталізується в Довіднику (vade-mecum) інформаційних місій¹⁴. Сенат у 2007 році запровадив онлайн-платформу для участі в процесі збору думок, очікувань та пропозицій громадян. Між 2018 і 2022 роками Сенат провів тринадцять консультацій із різних питань, зокрема безпеки дорожнього руху, безкоштовного громадського транспорту чи самогубства в сільському господарстві, на які в середньому було отримано майже 4000 відповідей.

Польща. У результаті комплексної реформи законодавчого процесу, шляхом внесення змін до Регламенту Сейму Республіки Польща від 26 липня 2024 року, запроваджено обов’язкове проведення публічних консультацій щодо депутатських законопроектів. Завдяки цьому використання так званої «депутатської процедури» перестало бути способом обходу оцінки проекту закону з боку громадянського суспільства¹⁵. Наразі правове регулювання публічних консультацій в Сеймі забезпечується статтями 34, 34a, 34b Регламенту

⁸ Assemblée nationale de France. Consultations citoyennes. URL: <https://www.assemblee-nationale.fr/dyn/consultations-citoyennes>

⁹ Senat France. Consultations citoyennes. URL: <https://www.senat.fr/le-senat-et-vous/participer-aux-consultations/consultations-citoyennes.html>

¹⁰ Règlement de l'Assemblée nationale. URL: https://www.assemblee-nationale.fr/dyn/17/divers/texte_reference/02_reglement_assemblee_nationale

¹¹ Дивись, наприклад: Consultation citoyenne : transition des modèles des stations de montagne. URL: https://www2.assemblee-nationale.fr/static/consultation/montagne/202507_Transition_modeles_stations_montagne.pdf

¹² Дивись, наприклад: Rapport d'information déposé en application de l'article 145 du règlement, par la commission de la défense nationale et des forces armées, en conclusion des travaux d'une mission d'information sur le rôle de l'éducation et de la culture dans la défense nationale (M. Christophe Blanchet et Mme Martine Etienne), n° 2693. URL: https://www.assemblee-nationale.fr/dyn/16/rapports/cion_def/116b2693_rapport-information#_Toc256000130

¹³ Règlement du Sénat et Instruction Générale du Bureau. URL: https://www.senat.fr/reglement/reglement_mono.html

¹⁴ Vade-mecum sur les missions d'information (adopté par la Conférence des Présidents du 13 octobre 2021). URL: https://www.senat.fr/fileadmin/cru-1774270947/Seance/Documents/Vademecum/Vademecum_mission_information.pdf

¹⁵ Cel: lepsze prawo. Reforma Regulaminu Sejmu z 26 lipca 2024 r. z perspektywy pierwszych miesięcy obowiązywania. URL: <https://www.sejm.gov.pl/kancelaria/Reforma%20Regulaminu%20Sejmu.pdf>

Сейму Республіки Польща¹⁶ і Ухвалою Президії Сейму від 25 жовтня 2024 року № 57 щодо детального способу проведення публічних консультацій¹⁷.

Перед поданням на перше читання кожного законопроекту, внесеного членами парламенту, або законопроекту, внесеного відповідно до статті 118, пункту 2 Конституції¹⁸ (у порядку законодавчої ініціативи щонайменше 100 000 громадян, які мають право голосу на виборах до Сейму), Маршалок Сейму розпоряджається опублікувати законопроект в Інформаційній системі Сейму для проведення публічних консультацій. Перед направленням законопроекту, поданого Сенатом або Президентом, на перше читання, Маршалок Сейму може розпорядитися про розміщення законопроекту в Інформаційній системі Сейму для проведення публічних консультацій.

Термін подання зауважень становить 30 днів від дня оприлюднення проекту закону. У виняткових випадках, зокрема, якщо з таким проханням звернеться ініціатор проекту закону, Маршалок Сейму може розпорядитися про відмову від проведення публічних консультацій, встановлення їх скороченого строку, або завершення консультацій до закінчення строку. Інформація про причини відмови від консультацій, встановлення скороченого строку або завершення консультацій до закінчення строку оприлюднюється в Інформаційній системі Сейму.

Публічні консультації проводяться з використанням Інформаційної системи Сейму¹⁹ із дотриманням правил автентифікації учасника публічних консультацій. Канцелярія Сейму розміщує в Інформаційній системі Сейму: основну інформацію про проект закону, що виноситься на публічні консультації, та технічну інструкцію для учасника публічних консультацій щодо участі у них і користування порталом консультацій; проект закону, що виноситься на публічні консультації, разом із пояснювальною запискою; консультаційну форму; інформацію про правила участі у публічних консультаціях та заповнення консультаційної форми; зауваження і коментарі, подані учасниками публічних консультацій у частині консультаційної форми, призначеній для обговорення окремих статей проекту закону, а також агреговані дані, подані у загальній частині консультаційної форми – після завершення публічних консультацій.

Надані коментарі розміщуються в Інформаційній системі Сейму. Вони доступні будь-якій зацікавленій стороні, зокрема ініціатору законопроекту та членам парламенту. Це дозволяє враховувати їх під час законодавчої роботи. Експерти канцелярії Сейму також аналізують надані коментарі та можуть включати їх до оцінок регуляторного впливу, що готуються для окремих законопроектів. В Інформаційній системі Сейму публікуються лише коментарі щодо законопроекту, що перебуває на стадії консультування. Окрім тексту

¹⁶ Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej: Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WMP20220000990>

¹⁷ Uchwale Prezydium Sejmu z dnia 25 października 2024 r. w sprawie szczegółowego sposobu przeprowadzania konsultacji społecznych. URL: <https://www.sejm.gov.pl/kancelaria/UPS2024057.pdf>

¹⁸ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu19970780483>

¹⁹ Konsultowane projekty ustaw. URL: https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/agent.xsp?symbol=KONSULTACJE_PROJEKTY&NrKadencji=10&Wsk=W

коментарів, також публікуються ім'я та прізвище особи, яка подає коментарі, а також назва та юридична адреса суб'єкта, від імені якого подано коментарі. Ці дані залишаються видимими до кінця терміну повноважень Сейму, протягом якого триває робота над законопроектом. Коментарі, що містять незаконний контент, зокрема контент, що порушує особисті права, охоронювану законом таємницю або кримінальні положення, не поширюються²⁰.

Висновки

Проведений аналіз засвідчив, що в державах Європи наразі відсутній загальноприйнятий підхід щодо проведення членами парламенту публічних консультацій. У більшості держав відсутній обов'язок члена парламенту проводити публічні консультації щодо законопроектів, які вносяться ним до парламенту, однак у деяких державах проведення таких консультацій є однією з умов прийняття законопроекту до розгляду у парламенті (наприклад, Шотландія). У деяких державах передбачено обов'язкове проведення публічних консультацій щодо усіх законопроектів, поданих членами парламентів, після їх реєстрації в парламенті (наприклад, Сейм Польщі), що знімає питання про необхідність проведення консультацій самим суб'єктом законодавчої ініціативи. Інший підхід демонструють Національні збори Франції, в яких публічні консультації можуть бути ініційовані членом парламенту – головою або доповідачем інформаційної місії, створеної рішенням парламентського комітету.

Попри відмінність у підходах, спільним для держав, де передбачено проведення публічних консультацій як обов'язкового або факультативного етапу законодавчої процедури, є те, що незалежно від того, чи ініціатива в проведенні таких консультацій виходить від депутата, комітету чи керівництва парламенту (палати парламенту), вони проводяться, як правило, з використанням спеціальної онлайн-платформи, яка є частиною вебресурсів відповідного парламенту (палати парламенту). Водночас технічний та організаційний супровід публічних консультацій забезпечується апаратом (секретаріатом) парламенту.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

** Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело. Відповідні матеріали не призначені для використання у власних наукових дослідженнях.*

При написанні матеріалів було використано інформацію із бази ECPRD. Відповідні матеріали не призначені для використання у власних наукових дослідженнях.

²⁰ Jak wziąć udział. URL: https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/page.xsp/konsultacje_zasady